।। ସପ୍ତବିଂଶ (୨୭) ଅଧ୍ୟାୟ ।।

ଭାଗବତ ଏବଂ ବିଷ୍ଣୁସହସ୍ର ନାମ ଦ୍ୱାରା ଅନୁଗ୍ରହ, ଗୀତା ରହସ୍ୟ, ଶିଷ୍ୟର ସେବା ଓ ଗୁରୁଙ୍କ ଶକ୍ତିପାତ

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ ଶ୍ରୀ ସାଇବାବା କିପରି ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥଗୁଡ଼ିକୁ କରସ୍ପର୍ଶ କରି ପବିତ୍ର କରୁଥିଲେ ତଥା ଭକ୍ତମାନଙ୍କୁ ପାରାୟଣ ନିମନ୍ତେ ପ୍ରଦାନକରି ଅନୁଗୃହୀତ କରୁଥିଲେ, ତାହା ସହିତ ଅନ୍ୟ କେତୋଟି ଘଟଣାର ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।

ପ୍ରାରମ୍ଭ : ସାଧାରଣରେ ଏପରି ବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି ଯେ ସମୁଦ୍ରରେ ସ୍ନାନ କଲେ ସମସ୍ତ ତୀର୍ଥ ଓ ପବିତ୍ର ନଦୀମାନଙ୍କରେ ସ୍ନାନର ସମୂହ ପୁଣ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ଠିକ୍ ସେହିପରି ସଦ୍‌ଗୁରୁଙ୍କ ଚରଣର ଆଶ୍ରୟ ନେବା ଦ୍ୱାରା ତ୍ରିଶକ୍ତି(ବ୍ରହ୍ମା, ବିଷ୍ଣୁ ଓ ମହେଶ୍ୱର) ଏବଂ ପରଂବ୍ରହ୍ମଙ୍କୁ ନମନ କରିବାର ଶ୍ରେୟ ସହଜରେ ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଏ । ଶ୍ରୀ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ସାଇ ମହାରାଜଙ୍କର ଜୟ ହେଉ ! ସେ ତ ଭକ୍ତମାନଙ୍କ ପାଇଁ କଳ୍ପତରୁ, ଦୟାର ସାଗର ଏବଂ ଆତ୍ମାନୁଭୂତି ପ୍ରଦାନକାରୀ ଅଟନ୍ତି । ହେ ସାଇ ! ଆପଣଙ୍କ କଥା ଶ୍ରବଣରେ ଆମ ମନରେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଜାଗ୍ରତ ହେଉ । ପ୍ରବଳ ବର୍ଷା ଋତୁରେ ଚାତକ ପକ୍ଷୀ ଯେପରି ସ୍ୱାତୀ ନକ୍ଷତ୍ରର କେବଳ ଗୋଟିଏ ବୁନ୍ଦା ପାନ କରି ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଯାଏ, ସେହିପରି ଆପଣଙ୍କ କଥାସାଗର ସିନ୍ଧୁରୁ ପ୍ରକଟିତ ଟୋପାଏ ଜଳକଣାର ଏକ ସହସ୍ରାଂଶ ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତୁ, ଯଦ୍ଦ୍ୱାରା ପାଠକ ଏବଂ ଶ୍ରୋତାମାନଙ୍କର ହୃଦୟ ତୃପ୍ତ ହୋଇ ପ୍ରସନ୍ନତାରେ ଭରିଯିବ, ଶରୀରରୁ ସ୍ୱେଦ ପ୍ରବାହିତ ହେବ, ଅଶ୍ରୁଧାରାରେ ନେତ୍ର ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଯିବ, ମନ ସ୍ଥିରତା ଲାଭ କରି ଏକାଗ୍ର ହୋଇଯିବ ଏବଂ ପଲକ ପଲକରେ ରୋମାଞ୍ଚ ପୂରିଉଠିବ । ଏପରି ସାତ୍ତ୍ୱିକ ଭାବ ଜାଗ୍ରତ କର ।

ପାରସ୍ପରିକ ବୈମନସ୍ୟ ତଥା ବର୍ଗ-ଅପବର୍ଗ ଭେଦଭାବ ନଷ୍ଟ କରିଦିଅ, ଯଦ୍ଦ୍ୱାରା ତମର ଭକ୍ତିରେ ଭକ୍ତଗଣ ଶିହରିତ ହେବେ, ଚିତ୍କାର ତଥା ରୋଦନ କରିବେ ଏବଂ କମ୍ପିତ ହେବାକୁ ଲାଗିବେ । ଯଦି ଏସବୁ ଭାବ ଉତ୍ପନ୍ନ ହେଲା, ତାହେଲେ ତାହା ଗୁରୁଙ୍କ କୃପାର ଲକ୍ଷଣ ବୋଲି ମନେ କରିବାକୁ ହେବ । ଅନ୍ତଃକରଣରେ ଏହି ଭାବ ଉଦୟ ହେବା ମାତ୍ରେ ଗୁରୁ ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇ ଆତ୍ମାନୁଭୂତି ପଥରେ ତୁମକୁ ଅଗ୍ରସର କରାଇନେବେ । **ମାୟାରୁ ମୁକ୍ତ ହେବାର ଏକମାତ୍ର ସହଜ ଉପାୟ ହେଉଛି ଅନନ୍ୟ ଭାବରେ କେବଳ ଶ୍ରୀ ସାଇବାବାଙ୍କର ଶରଣାଗତ ହେବା । ବେଦ-ବେଦାନ୍ତ ମଧ୍ୟ ମାୟାରୂପୀ ସାଗରରୁ ଉଦ୍ଧାର କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ କେବଳ ସଦ୍‌ଗୁରୁଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ଭବ ।** ସମସ୍ତ ପ୍ରାଣୀ ଏବଂ ଭୂତରେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିବାର କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କେବଳ ସଦ୍‌ଗୁରୁଙ୍କର ରହିଛି ।

ପବିତ୍ର ଗ୍ରନ୍ଥ ପ୍ରଦାନ : ଗତ ଅଧ୍ୟାୟରେ ବାବାଙ୍କ ଉପଦେଶ ଶୈଳୀର ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି । ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ ତା'ର କେବଳ ଗୋଟିଏ ଉଦାହରଣ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଉଛି । ଭକ୍ତମାନେ ଯେଉଁ ଗ୍ରନ୍ଥ ପାରାୟଣ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ ତାକୁ ବାବାଙ୍କର କରକମଳରେ ଅର୍ପଣ କରୁଥିଲେ ଏବଂ ବାବା ଯଦି ତାକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରି ଫେରାଇ ଦେଉଥିଲେ, ସେମାନେ ତାହାକୁ ପବିତ୍ରୀକୃତ ହୋଇଥିବା ମନେ କରି କୃତକୃତ୍ୟ ହେଉଥିଲେ । ଏବେ ସେହି ଗ୍ରନ୍ଥ ନିତ୍ୟ ପଠନ କରିବା ସମୟରେ ବାବା ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ବିଦ୍ୟମାନ ହୋଇଥିବେ ବୋଲି ସେମାନଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ହେଉଥିଲା । ଥରେ କାକା ମହାଜନୀ ଖଣ୍ଡିଏ ଏକନାଥ ଭାଗବତ ଧରି ଶିରିଡ଼ି ଆସିଲେ । ଶ୍ୟାମା ତାକୁ ନେଇ ଦ୍ୱାରକାମାୟୀକୁ ଗଲେ । ବାବା ତାଙ୍କଠାରୁ ଗ୍ରନ୍ଥଟି ନେଇ ସ୍ପର୍ଶ କରି କିଛି ବିଶେଷ ପୃଷ୍ଠା ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟି ପକାଇ ଯତ୍ନରେ ରଖିବାକୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଇ ଶ୍ୟାମାଙ୍କୁ ଫେରାଇଦେଲେ । ଶ୍ୟାମା କହିଲେ ସେହି ଗ୍ରନ୍ଥଟି କାକାସାହେବଙ୍କର, ଏଣୁ ତାଙ୍କୁ ଫେରାଇବାକୁ ହେବ । ବାବା କହିଲେ 'ନା, ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥ ମୁଁ ତୁମକୁ ଦେଉଛି । ତୁମେ ଏହାକୁ ଯତ୍ନର ସହିତ ତୁମ ପାଖରେ ରଖ । ଏହା ତୁମ ପାଇଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉପଯୋଗୀସିଦ୍ଧ ହେବ ।' କିଛିଦିନ ପରେ କାକା ମହାଜନୀ ଏକନାଥୀ ଭାଗବତର ଆଉ ଗୋଟିଏ ବହି ଆଣିଲେ ଏବଂ ବାବାଙ୍କର କରକମଳରେ ଅର୍ପଣ କରିବାରୁ ବାବା ତାକୁ ପ୍ରସାଦ ସ୍ୱରୂପ ଫେରାଇଦେଇ ତାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସଯତ୍ନରେ ରଖିବାକୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ । ଏହା ସହିତ ବାବା ତାଙ୍କୁ ଏହା ମଧ୍ୟ କହିଲେ କି ଏହା ତୁମକୁ ଉତ୍ତମ ସ୍ଥିତିରେ ପହଞ୍ଚାଇବାରେ ସହାୟକ ହେବ । ବାବାଙ୍କୁ ଭକ୍ତିପୂତ ପ୍ରଣାମ କରି କାକା ଗ୍ରନ୍ଥ ସ୍ୱୀକାର କଲେ ।

ଶ୍ୟାମା ଏବଂ ବିଷ୍ଣୁସହସ୍ର ନାମ : ଶ୍ୟାମା ବାବାଙ୍କର ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଭକ୍ତ ଥିଲେ । ଏହି କାରଣରୁ ବାବା ତାଙ୍କୁ ବିଚିତ୍ର ଢ଼ଙ୍ଗରେ ବିଷ୍ଣୁସହସ୍ର ନାମ ପ୍ରସାଦସ୍ୱରୂପ ଦେଇ କୃପା କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ । ଥରେ ଜଣେ ରାମଦାସୀ ଆସି ଶିରିଡ଼ିରେ ରହିଲେ । ସେ ପ୍ରତିଦିନ ନିୟମାନୁସାରେ ସକାଳୁ ଉଠୁଥିଲେ ଏବଂ ହସ୍ତ, ମୁଖ ପ୍ରକ୍ଷାଳନ ପରେ ସ୍ନାନକର୍ମ ସମାପନ କରି ଗୈରିକ ବସ୍ତ୍ର ପରିଧାନ କରୁଥିଲେ ତଥା ଶରୀରରେ ଭସ୍ମ ଆଦି ଲେପନକରି ବିଷ୍ଣୁସହସ୍ର ନାମ ଜପ କରୁଥିଲେ । ଅଧିକାଂଶ ସମୟ ସେ କେବଳ ଏହି ନାମ ହିଁ ଜପ କରୁଥିଲେ । ଦିନେ ସେ ଦ୍ୱାରକାମାୟୀରେ ବସି ଏପରି ନାମ ପାଠ କରୁଛନ୍ତି, ଏହି ସମୟରେ ବାବା ତାଙ୍କୁ ପାଖକୁ ଡାକି ତାଙ୍କର ଉଦର ପୀଡ଼ା ହେଉଥିବା କହି ବଜାରରୁ ସୋନାମୁଖୀ ଆଣିବାକୁ ପଠାଇଲେ । ବାବାଙ୍କ ଆଦେଶ ପାଳନ କରି ରାମଦାସୀ ବଜାରକୁ ଗଲେ । ଏହାପରେ ବାବା ତାଙ୍କ ଆସନରୁ ଉଠି ରାମଦାସୀ ବସିଥିବା ସ୍ଥାନରୁ ବିଷ୍ଣୁ ସହସ୍ରନାମ ପୁସ୍ତକଟି ଆଣି ଶ୍ୟାମାଙ୍କୁ ଦେଲେ ତଥା କହିଲେ ଯେ 'ଏହି ପୁସ୍ତକ ଅମୂଲ୍ୟ ଏବଂ ମନୋବାଞ୍ଛିତ ଫଳଦାୟୀ ଅଟେ । ଏଥିପାଇଁ ମୁଁ ତୁମକୁ ଏହା ପ୍ରଦାନ କରୁଛି, ତୁମେ ଏହା ନିତ୍ୟ ପଠନ କର । ଥରେ ମୁଁ ଯେତେବେଳେ

ଭୀଷଣ ଅସୁସ୍ଥ ଥିଲି, ମୋର ଛାତି ଧଡ଼ ଧଡ଼ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ମୋର ପ୍ରାଣପକ୍ଷୀ ଉଡ଼ି ଚାଲିଯିବା ଅବସ୍ଥାରେ ଥିଲା, ସେହି ସମୟରେ ମୁଁ ଏହି ସଦ୍‌ଗ୍ରନ୍ଥକୁ ମୋର ଛାତି ଉପରେ ରଖିଦେଲି । ଏହା କିପରି ସୁଖ ଦେଲା, ଜାଣିଛ ! ମୋତେ ଏପରି ଲାଗିଲା ଧରିନିଅ ଯେପରି, ଆଲ୍ଲା ସ୍ୱୟଂ ଏହି ପୃଥିବୀକୁ ଆସି ମୋର ରକ୍ଷା କରୁଛନ୍ତି । ଏହି କାରଣରୁ ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥ ମୁଁ ତୁମକୁ ଦେଉଛି । ଏହାକୁ ଧୀର ଗତିରେ ଅତି କମ୍‌ରେ ଅନ୍ତତଃ ଦିନକୁ ଗୋଟିଏ ଶ୍ଲୋକ ଅବଶ୍ୟ ପଢ଼ିବ, ଯଦ୍ଦ୍ୱାରା ତୁମର ମଙ୍ଗଳ ହେବ । ଶ୍ୟାମା କିନ୍ତୁ ବାବାଙ୍କ ଉପଦେଶକୁ ଗ୍ରହଣ କଲେ ନାହିଁ ଏବଂ କହିଲେ 'ମୋର ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥ ଲୋଡ଼ା ନାହିଁ । କାରଣ ଏହାର ଅଧିକାରୀ ସ୍ୱାମୀ ରାମଦାସ ଜଣେ ପାଗଳ, ହଟଯୋଗୀ ଏବଂ ଅତି କ୍ରୋଧିତ ବ୍ୟକ୍ତି, ସେ ଖାଲିଟାରେ ଆସି କଳହ କରିବେ । ପୁଣି ଅଳ୍ପଶିକ୍ଷିତ ହୋଇଥିବାରୁ ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାରେ ଲିଖିତ ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥ ପଢ଼ିବାକୁ ମୁଁ ଅସମର୍ଥ ।' ଶ୍ୟାମା ମନେ କରିଥିଲେ ଯେ ରାମଦାସୀ ଓ ତାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କଳି ଲଗାଇବାକୁ ବାବା ଏହି ନାଟକ ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ବାବାଙ୍କର ଅସଲ ଅଭିପ୍ରାୟ ସେ ବୁଝିପାରିନଥିଲେ । ଏଣେ ବାବା ଯେପରି ହେଲେ ମଧ୍ୟ ବିଷ୍ଣୁ ସହସ୍ର ନାମ ତାଙ୍କର କଣ୍ଠରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରି ତାଙ୍କୁ ସାଂସାରିକ ଦୁଃଖରୁ ମୁକ୍ତ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ । **ଈଶ୍ୱର ନାମ ଜପର ମହତ୍ତ୍ୱ ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି । ପାପରୁ ଉଦ୍ଧାରକରି କୁବୃତ୍ତିରୁ ରକ୍ଷା କରି ଏହା ଜନ୍ମ ମୃତ୍ୟୁର ବନ୍ଧନ ଛିନ୍ନ କରିଦିଏ । ଆତ୍ମଶୁଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ଏହା ଏକ ଉତ୍ତମ ସାଧନା, ଏଥିରେ କୌଣସି ସାମଗ୍ରୀ କି ନିୟମ ବନ୍ଧନର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ ।** ଏହାଠାରୁ ସୁଗମ ଏବଂ ପ୍ରଭାବକାରୀ ସାଧନା ଅନ୍ୟ କିଛି ନାହିଁ । ବାବାଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ତ ଶ୍ୟାମାଙ୍କଠାରେ ଏହି ସାଧନା କରାଇବା ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଶ୍ୟାମା ତାହା ଚାହୁଁନଥିଲେ । ଏଣୁ ବାବା ତାଙ୍କ ଉପରେ ଚାପ ପ୍ରୟୋଗ କଲେ ନାହିଁ । ଏହା ମଧ୍ୟ ଶୁଣାଯାଏ ଯେ ବହୁ ପୂର୍ବରୁ ଶ୍ରୀ ଏକନାଥ ମହାରାଜ ତାଙ୍କର ଜଣେ ପଡ଼ୋଶୀ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ବିଷ୍ଣୁସହସ୍ର ନାମ ଜପ କରିବାକୁ ଆଗ୍ରହ ଜାତ କରାଇ ତାଙ୍କର ରକ୍ଷା କରିଥିଲେ । ବିଷ୍ଣୁସହସ୍ର ନାମ ଜପ ଚିତ୍ତଶୁଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ଏକ ସରଳ ତଥା ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମାର୍ଗ । ଏଥିପାଇଁ ବାବା ଶ୍ୟାମାଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧପୂର୍ବକ ଏହା ଜପ କରିବାକୁ ପ୍ରବୃତ୍ତ କଲେ । ଇତିମଧ୍ୟରେ ରାମଦାସୀ ସୋନାମୁଖୀ ଆଣି ଫେରିଲେ । ଅଣା ଚିଞ୍ଚଣିକର ନାମକ ବ୍ୟକ୍ତି ସେଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ, ତାଙ୍କର ପ୍ରକୃତି ପ୍ରାୟତଃ ନାରଦ ମୁନି ସ୍ୱଭାବର ଥିଲା । ସେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଘଟଣାର ବୃତ୍ତାନ୍ତ ରାମଦାସୀଙ୍କ ଆଗରେ ବଖାଣିଦେଲେ ।

ଏହାପରେ ରାମଦାସୀଙ୍କ କ୍ରୋଧ ଦେଖେ କିଏ ! ସିଧା ଶ୍ୟାମାଙ୍କ ପାଖକୁ ଝୁଙ୍କି ଆସି କହିଲେ 'ଏସବୁ ତୁମର କାମ । ବାବାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉଦର ପୀଡ଼ା ବାହାନାରେ ମୋତେ ଔଷଧ ଆଣିବାକୁ ପଠାଇଦେଲ । ଏବେ ଯଦି ବହି ନଫେରାଅ, ତାହେଲେ ତୁମ ମୁଣ୍ଡ ଫଟାଇଦେବି ।' ଶ୍ୟାମା ଧୀର ସ୍ୱରରେ ବୁଝାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ, କିନ୍ତୁ ତାହା ବୃଥା

ହେଲା । ବାବା ଏହା ଦେଖି ନୀରବରେ ମନ୍ଦହାସ ଦେଉଥିଲେ । ତାପରେ ବଡ଼ ପ୍ରେମପୂର୍ଣ୍ଣ ଗଳାରେ କହିଲେ 'ହଇଓ ରାମଦାସୀ, ଏ କି କଥା ? ଏମିତି କାହିଁକି ଉପଦ୍ରବ କରୁଛ ? ଶ୍ୟାମା କ'ଣ ତୁମର ଭାଇ ନୁହେଁ ? ତୁଚ୍ଛାରେ ତାକୁ ଗାଳି ଦେଉଛ । ମୋତେ ତ ଲାଗୁଛି ତୁମର ପ୍ରକୃତି ହିଁ ଏହିପରି । ତୁମେ କ'ଣ ଶିଷ୍ଟତା ଜାଣ ନାହିଁ ? ପ୍ରତିଦିନ ତୁମେ ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥ ପାଠ କରୁଛ, ତଥାପି ତୁମର ଚିତ୍ତ ଶୁଦ୍ଧ ହେଉନାହିଁ । ତୁମର ଇଚ୍ଛା ଯେତେବେଳେ ତୁମର ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ନାହିଁ, ତୁମେ କି ପ୍ରକାର ରାମଦାସୀ ? ତୁମେ ତ ସମସ୍ତ ପଦାର୍ଥ ପ୍ରତି ଅନାସକ୍ତ ରହିବା କଥା । କି ବିଚିତ୍ର କଥା ଯେ ଏହି ପୁସ୍ତକ ଉପରେ ତୁମର ଏତେ ମୋହ ? ପ୍ରକୃତ ରାମଦାସୀ ମମତା ତ୍ୟାଗ କରି ସମଦର୍ଶୀ ହେବା ଉଚିତ । ବାଳକ ଶ୍ୟାମା ସହ ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ପୁସ୍ତକ ପାଇଁ ତୁମେ ଝଗଡ଼ା କରୁଛ । ଯାଅ, ନିଜ ଆସନରେ ବସ । ପଇସା ଦ୍ୱାରା ଅନେକ ବହି ମିଳିପାରିବ, ମନୁଷ୍ୟ ନୁହେଁ । ଉତ୍ତମ ବିଚାରକ ହୋଇ ବିବେକଶୀଳ ହୁଅ । ପୁସ୍ତକର ମୂଲ୍ୟ କ'ଣ ଓ ତାହା ଶ୍ୟାମାଙ୍କ ପାଇଁ କାହିଁକି ପ୍ରୟୋଜନ ? ମୁଁ ସ୍ୱୟଂ ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥ ତୁମ ଆସନରୁ ଆଣି ତାକୁ ଏହା ମନେକରି ଦେଇଥିଲି ଯେ ଏହି ପୁସ୍ତକ ତୁମର କଣ୍ଠସ୍ଥ ହୋଇସାରିଛି । ଏବେ ଶ୍ୟାମା ତାକୁ ପାଠ କରି ଲାଭବାନ ହେଉ, ଏଥିପାଇଁ ତାକୁ ତାହା ଦେଲି ।' ବାବାଙ୍କର ଏହି ବାଣୀ କେତେ ମୃଦୁ ତଥା ଅର୍ଥପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିଲା ! ରାମଦାସୀଙ୍କ ଉପରେ ଏହାର ପ୍ରଭାବ ପଡ଼ିଲା । ସେ ନୀରବ ହୋଇଗଲେ ତଥା ଶ୍ୟାମାଙ୍କୁ କହିଲେ କି ଏହା ବଦଳରେ ସେ ପଞ୍ଚରତ୍ନୀ ଗୀତାର ଏକ ପ୍ରତିଲିପି ତାଙ୍କଠାରୁ ନେବେ । ଶ୍ୟାମା ସହର୍ଷପୂର୍ବକ କହିଲେ 'ଗୋଟିଏ କାହିଁକି, ମୁଁ ୧୦ଟି ବହି ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅଛି ।'

ଏହି ପ୍ରକାର ଏହି ବିବାଦ ଶାନ୍ତ ପଡ଼ିଲା, କିନ୍ତୁ ଏବେ ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି ଯେ ରାମଦାସୀ ପଞ୍ଚରତ୍ନ ଗୀତା ମାଗିଲେ କାହିଁକି ? ଏହି ପୁସ୍ତକ କଥା ତାଙ୍କ ମନରେ କେବେ ନଥିଲା । ତଥାପି ସେ ଏଥିପାଇଁ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କଲେ କାହିଁକି ? ପୁଣି ଦ୍ୱାରକାମାୟୀରେ ପ୍ରତିଦିନ ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ପାଠ କରୁଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ସେ ବାବାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଏପରି କ୍ରୋଧ ପ୍ରକଟ କଲେ ଓ ପରେ ଶାନ୍ତ ହେଲେ କିପରି ? ଏଥିପାଇଁ କାହାକୁ ଦୋଷ ଦେବା ଏବଂ ଦୋଷୀ କିଏ ତାହା ଆମକୁ ଜଣାନାହିଁ । ଆମେ କେବଳ ଏତିକି ଜାଣିପାରୁଛୁ ଯେ ଯଦି ଏହି ପ୍ରଣାଳୀର ଅବଲମ୍ବନ କରାଯାଇନଥାନ୍ତା ତାହେଲେ ଏହାର ମହତ୍ତ୍ୱ ଏବଂ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ନାମର ମହିମା ତଥା ଶ୍ୟାମାଙ୍କୁ ବିଷ୍ଣୁସହସ୍ରନାମ ପଠନର ଶୁଭ ସୁଯୋଗ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇନଥାନ୍ତା । ଏଥିରୁ ଏହା ପ୍ରତୀତ ହେଉଛି ଯେ ବାବାଙ୍କର ଉପଦେଶ ଶୈଳୀ ଏବଂ ତାଙ୍କର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅନନ୍ୟ । ଶ୍ୟାମା ଧୀରେ ଧୀରେ ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥ ଅଧ୍ୟୟନରେ ଏପରି ପଟୁତା ଅର୍ଜନ କଲେ ଯେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ବୁଟିସାହେବଙ୍କର ଜାମାତା ପ୍ରଫେସର ଜି.ଜି. ନାରକେ,ଏମ.ଏ.(ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ କଲେଜ, ପୁନା) ଙ୍କୁ ତା'ର ପ୍ରକୃତ ଅର୍ଥ ବୁଝାଇବାରେ ସଫଳ ହେଲେ ।

ଗୀତା ରହସ୍ୟ : ଯେଉଁ ଭକ୍ତମାନେ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା(ଅଧ୍ୟାତ୍ମ ଶାସ୍ତ୍ର) ଅଧ୍ୟୟନ କରୁଥିଲେ, ବାବା ସେମାନଙ୍କୁ ଭଲ ପାଉଥିଲେ ତଥା ବରାବର ଉତ୍ସାହିତ କରୁଥିଲେ । ଗୋଟିଏ ଉଦାରଣ ହେଲା ଥରେ ବାପୁସାହେବ ଯୋଗଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଡାକ ଆସିଲା । ଏଥିରେ ଲୋକମାନ୍ୟ ତିଳକକୃତ ଗୀତା-ଭାଷ୍ୟର ଗୋଟିଏ ପ୍ରତିଲିପି ଥିଲା । ବାପୁ ତାକୁ କାଖରେ ଜାକି ଦ୍ୱାରକାମାୟୀକୁ ଆସିଲେ ଓ ବାବାଙ୍କୁ ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗ ପ୍ରଣାମ କଲେ । ଏହି ସମୟରେ ଡାକ ପ୍ୟାକେଟଟି ତାଙ୍କ କାଖରୁ ଖସିଯାଇ ବାବାଙ୍କ ଚରଣରେ ପଡ଼ିଗଲା । ବାବା ଏହା କ'ଣ ବୋଲି ଜିଜ୍ଞାସା କଲେ । ବାପୁସାହେବ ପ୍ୟାକେଟ ଖୋଲି ବହିଟିକୁ କାଢ଼ି ବାବାଙ୍କର କର-କମଳରେ ଅର୍ପଣ କଲେ । ବାବା ତାର କିଛି ପୃଷ୍ଠା ଅବଲୋକନ କରି ମୁଣାରୁ ଗୋଟିଏ ମୁଦ୍ରା ବାହାର କଲେ ଏବଂ ପୁସ୍ତକ ଉପରେ ରଖି ତାଙ୍କୁ ଫେରାଇଦେଲେ । ପୁଣି କହିଲେ ଯେ 'ଧ୍ୟାନର ସହ ଏହା ଅଧ୍ୟୟନ କର । ଏହାଦ୍ୱାରା ତୁମର କଲ୍ୟାଣ ହେବ ।'

।। ଶିଷ୍ୟର ସେବା ଓ ଗୁରୁଙ୍କ ଶକ୍ତିପାତ ।।

ଶ୍ରୀମାନ୍ ଓ ଶ୍ରୀମତୀ ଖପର୍ଦ୍ଦେ : ଥରେ ଦାଦା ସାହେବ ଖପର୍ଦ୍ଦେ ସପରିବାର ଶିରିଡ଼ି ଆସିଲେ ଏବଂ କିଛି ମାସ ଧରି ଅବସ୍ଥାନ କଲେ । ତାଙ୍କର ରହଣି କାଳର ଦୈନନ୍ଦିନ ବିବରଣୀ ଶ୍ରୀ ସାଇଲୀଳା ପତ୍ରିକାର ପ୍ରଥମ ଭାଗରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି । ଦାଦାସାହେବ କୌଣସି ସାଧାରଣ ବ୍ୟକ୍ତି ନଥିଲେ । ସେ ଏକ ଧନାଢ଼୍ୟ ପରିବାରରେ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ଅମରାବତୀର ଜଣେ ସୁପ୍ରସିଦ୍ଧ ଓକିଲ ଭାବରେ ତାଙ୍କର ନାମ ଥିଲା । ଦିଲ୍ଲୀସ୍ଥିତ ରାଜ୍ୟ କାଉନ୍‌ସିଲ୍‌ର ସେ ସଦସ୍ୟ ଥିଲେ । ଜଣେ ବିଦ୍ୱାନ ଓ ପ୍ରବୀଣ ବକ୍ତା ଭାବେ ତାଙ୍କର ଯଥେଷ୍ଟ ଖ୍ୟାତି ରହିଥିଲା । ଏତେସବୁ ଗୁଣର ଅଧିକାରୀ ହୋଇଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ବାବାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ମୁହଁ ଖୋଲିବାର ତାଙ୍କର ସାହସ ନଥିଲା । ଅଧିକାଂଶ ଭକ୍ତ ତ ସବୁବେଳେ ବାବାଙ୍କଠାରୁ ସେମାନଙ୍କ ଶଙ୍କାର ସମାଧାନ କରିବାରେ ଲାଗିଥିଲେ । କେବଳ ତିନିଜଣ ବ୍ୟକ୍ତି ଖପର୍ଦ୍ଦେ, ନୁଲକର ଏବଂ ବୁଟି ହିଁ ଏପରି ଥିଲେ, ଯେଉଁମାନେ ସର୍ବଦା ମୌନ ରହିବାକୁ ଶ୍ରେୟ ମଣୁଥିଲେ ତଥା ଅତି ବିନମ୍ର ଏବଂ ଉତ୍ତମ ସ୍ୱଭାବର ବ୍ୟକ୍ତି ଥିଲେ । ବିଦ୍ୟାରମଣ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରଚିତ ପଞ୍ଚଦଶୀ ନାମକ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସଂସ୍କୃତ ଗ୍ରନ୍ଥ, ଯେଉଁଥିରେ ଅଦ୍ୱୈତବାଦର ଦର୍ଶନ ସନ୍ନିବେଶିତ ହୋଇଛି, ତା'ର ବିବରଣୀ ଦାଦାସାହେବ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ବୁଝାଉଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ସେ ବାବାଙ୍କ ନିକଟକୁ ଗଲେ ତାଙ୍କ ପାଟିରୁ ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟ ବାହାରିଲା ନାହିଁ । ପ୍ରକୃତରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ସେ ଯେତେବଡ଼ ବିଦ୍ୱାନ ବା ବେଦବେଦାନ୍ତରେ ପାରଙ୍ଗମ ହୋଇଥାଆନ୍ତୁ ନା କାହିଁକି ବ୍ରହ୍ମପଦରେ ପହଞ୍ଚିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ତାଙ୍କର ଶୁଷ୍କ ଜ୍ଞାନ ମ୍ଳାନ ପଡ଼ିଯାଏ । ଦାଦାସାହେବ ଶିରିଡ଼ିରେ ଚାରିମାସ ତଥା ତାଙ୍କର ପତ୍ନୀ ସାତମାସ ରହିଲେ । ସେ

ଦୁହେଁ ଶିରିଡ଼ି ରହଣିରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରସନ୍ନ ଥିଲେ । ଶ୍ରୀମତୀ ଖପର୍ଦ୍ଦେ ଶ୍ରଦ୍ଧାଳୁ ତଥା ବଡ଼ ଭକ୍ତ ଥିଲେ, ତେଣୁ ସାଇଚରଣରେ ତାଙ୍କର ପ୍ରଗାଢ଼ ପ୍ରେମ ଥିଲା । ପ୍ରତିଦିନ ମଧ୍ୟାହ୍ନରେ ସେ ନୈବେଦ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତକରି ଦ୍ୱାରକାମାୟୀକୁ ଯାଉଥିଲେ ଏବଂ ବାବା ତାହା ଗ୍ରହଣ କରିବା ପରେ ଘରକୁ ଫେରି ନିଜେ ଭୋଜନ ଗ୍ରହଣ କରୁଥିଲେ । ବାବା ତାଙ୍କର ଅଟଳ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିବା ଚାହୁଁଥିଲେ । ଦିନେ ଦ୍ୱିପ୍ରହର ସମୟରେ ସେ ଉପମା, ପୁରୀ, ଭାତ, ସର, ଖିରି ତଥା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଭୋଜ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ନେଇ ଦ୍ୱାରକାମାୟୀରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ଅନେକ ଦିନ ତ ବାବାଙ୍କୁ ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟା ଧରି ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ହେଉଥିଲା; କିନ୍ତୁ ସେହିଦିନ ସେ ତୁରନ୍ତ ଉଠିପଡ଼ିଲେ ଏବଂ ଭୋଜନ ସ୍ଥାନରେ ଆସନ ଗ୍ରହଣ କରି ଘୋଡ଼ଣି ହଟାଇ ରୁଚିପୂର୍ବକ ଭୋଜନ କରିବା ଆରମ୍ଭ କଲେ । ଏହା ଦେଖି ଶ୍ୟାମା କହିଲେ 'ହେ, ଦେବା ! ଏପରି ପକ୍ଷପାତ କାହିଁକି ? ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଥାଳି ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ଦେଉନାହାନ୍ତି, ଓଲଟି ତାହାକୁ ଏଡ଼ାଇ ଯାଉଛନ୍ତି । ଏହି ଗୋଟିଏ ଥାଳିକୁ ଏତେ ଆଗ୍ରହ ଓ ରୁଚି ପୂର୍ବକ ଗ୍ରହଣ କରୁଛନ୍ତି କାହିଁକି ? ଏଥିରେ ଏପରି କି ସ୍ୱାଦ ରହିଛି ? ଏହାପରେ ବାବା କହିଲେ–

'ଏହି ଭୋଜନରେ ଏକ ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟ ଅଛି । ପୂର୍ବ ଜନ୍ମରେ ଏହି ମହିଳା ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର ହୃଷ୍ଟପୁଷ୍ଟ ଗାଈ ଥିଲା ଏବଂ ବହୁତ ଦୁଗ୍ଧ ଦେଉଥିଲା । ପଶୁଯୋନି ତ୍ୟାଗ କରି ସେ ଏକ ମାଳୀ ପରିବାରରେ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କଲା । ସେହି ଜନ୍ମ ପରେ ପୁଣି ଏକ କ୍ଷତ୍ରିୟ ବଂଶରେ ଜନ୍ମ ନେଲା ଏବଂ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀ ସହ ତା'ର ବିବାହ ହେଲା । ଦୀର୍ଘକାଳ ପରେ ଏହା ସହ ଭେଟ ହୋଇଛି । ଏଥିପାଇଁ ତା'ର ଥାଳିରୁ ପ୍ରେମ ସହକାରେ ଚାରି ଗ୍ରାସ ନେଇଯାଏ ! ଏହା କହି ବାବା ପେଟଭରି ଭୋଜନ କଲେ ଏବଂ ହସ୍ତ, ମୁଖ ପ୍ରକ୍ଷାଳନକରି ତୃପ୍ତିରେ ଚାରି ପାଞ୍ଚ ବାର ହାକୁଟି ମାରି ନିଜ ଆସନରେ ଉପବିଷ୍ଟ ହେଲେ । ଶ୍ରୀମତୀ ଖପର୍ଦ୍ଦେ ବାବାଙ୍କୁ ଭକ୍ତିପୂତ ନମନ କଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କର ପାଦ ସେବା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ବାବା ତାଙ୍କ ସହ ବାର୍ତ୍ତାଳାପ କଲେ ଏବଂ ନିଜେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ହାତ ଚିପିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଏହି ପ୍ରକାର ପରସ୍ପର ସେବା କରୁଥିବା ଦେଖି ଶ୍ୟାମା ମନ୍ଦହାସ୍ୟ ଦେଇ ମନ୍ତବ୍ୟ ଦେଲେ 'ଦେଖ, କି ଅଦ୍‌ଭୂତ ଦୃଶ୍ୟ । ଭଗବାନ ଓ ଭକ୍ତ ଜଣେ ଆଉ ଜଣକର ସେବା କରୁଛନ୍ତି ।' ତାଙ୍କର ସଦ୍‌ଭାବ ଦେଖି ବାବା ମଧୁର ତଥା କୋମଳ ବଚନରେ କହିଲେ କି ଏବେ ସର୍ବଦା 'ରାଜାରାମ, ରାଜାରାମ' ଜପ କର । ଏହାଦ୍ୱାରା ତୁମେ ଜୀବନର ଧ୍ୟେୟ ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତ କରିବ ଓ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶାନ୍ତି ଲାଭ କରିବ ।' ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ବିଷୟରେ ଅଜ୍ଞାତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏହି ଘଟଣା ସାଧାରଣ ପରି ମନେ ହେବ; କିନ୍ତୁ ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ଭାଷାରେ ଏହା 'ଶକ୍ତିପାତ' ନାମରେ ବିଦିତ ଅଟେ । ଅର୍ଥାତ ଗୁରୁଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଶିଷ୍ୟ ହୃଦୟରେ ଶକ୍ତି ସଞ୍ଚାର ।

ବାବାଙ୍କର ବାଣୀ କେତେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଏବଂ ପ୍ରଭାବକାରୀ ଥିଲା– ଗୋଟିଏ କ୍ଷଣରେ

ତାହା ତାଙ୍କର ହୃଦୟ କମଳରେ ପ୍ରବେଶ କରି ଅଂକୁରିତ ହୋଇଗଲା । ଏହି ଘଟଣା ଗୁରୁ-ଶିଷ୍ୟଙ୍କ ଆଦର୍ଶ ସମ୍ବନ୍ଧର ପ୍ରତୀକ ଅଟେ ।

ଗୁରୁ-ଶିଷ୍ୟ ଉଭୟଙ୍କୁ ଜଣେ ଅନ୍ୟ ଜଣକଠାରୁ ଅଭିନ୍ନ ମନେ କରି ପ୍ରେମ ଏବଂ ସେବା କରିବା ଉଚିତ, କାରଣ ସେ ଦୁହିଁଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ପ୍ରଭେଦ ନାହିଁ । ସେ ଦୁହେଁ ଅଭିନ୍ନ ଏବଂ ଏକ ଓ କେବେ ପୃଥକ ହୋଇପାରିବେ ନାହିଁ । ଶିଷ୍ୟ ଗୁରୁଦେବଙ୍କ ଚରଣରେ ମସ୍ତକ ରଖୁଛି, ଏହା ତ କେବଳ ବାହ୍ୟ ଦୃଶ୍ୟ । ଆନ୍ତରିକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଉଭୟେ ଅଭିନ୍ନ ଏବଂ ଏକ ତଥା ଯିଏ ତାଙ୍କୁ ପୃଥକ ମନେ କରେ, ସେ ଅପରିପକ୍ୱ ଏବଂ ଅପୂର୍ଣ୍ଣ ମନେ କରିବାକୁ ହେବ ।
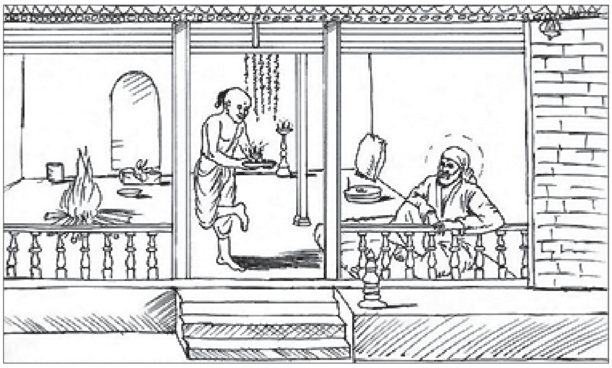
ଶ୍ରୀ ସଦ୍‌ଗୁରୁ ସାଇନାଥାର୍ପଣମସ୍ତୁ । ଶୁଭଂ ଭବତୁ ।।